

Бабюк С.М.

Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка

ТЕХНОЛОГІЯ ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ ДІТЕЙ СТАРШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ У ВЗАЄМОДІЇ ДОШКІЛЬНОГО НАВЧАЛЬНОГО ЗАКЛАДУ І СІМ'Ї

У статті автор досліджує особливості технології фізичного виховання дітей старшого дошкільного віку у взаємодії дошкільного навчального закладу і сім'ї, шляхи підвищення фізкультурної грамотності батьків.

Діти старшого дошкільного віку характеризуються великою природною руховою активністю. Цей факт є передумовою створення перспектив для міцного включення фізичної культури в спосіб життя дітей. Відомо, що вирішальний вплив у залученні дітей до фізичних вправ справляє особистий приклад батьків, їх ціннісні орієнтації, спільні заняття з дітьми, фізкультурно-спортивні уміння і фізкультурна грамотність, в тому числі правильна оцінка культурно-виховного впливу занять фізичною культурою і спортом. З огляду на вищезазначене, особливого значення набуває педагогічна взаємодія дошкільного навчального закладу і сім'ї у фізичному вихованні дітей старшого дошкільного віку. При умові взаємодії навчального закладу і сім'ї можна досягти позитивних результатів як у фізичному вихованні, так і у гармонійному розвитку особистості дитини. Саме тому педагогічні колективи, стурбовані станом здоров'я своїх вихованців і зацікавлені у наданні кваліфікованої допомоги батькам з формування та збереження здоров'я дітей, повинні взяти на себе освітню функцію, організувати роботу з батьками і тим самим сприяти підвищенню фізкультурної грамотності батьків, зміні ставлення до фізичного виховання.

Проблему оптимізації фізичного виховання дітей старшого дошкільного віку дошкільний навчальний заклад може вирішити через залучення до взаємодії сім'ї. Дослідники Е.С. Вільчковський, Н.Ф. Денисенко, Б.В. Сермеєв відзначають необхідність реалізації всіх дієвих чинників системи фізичного виховання, в тому числі і виховного потенціалу сім'ї, що дає можливість впливати на організм дитини не епізодично, а перманентно [2, с. 3].

Передумови для занять фізичними вправами, потреба в активній руховій діяльності найлегше формуються і повинні бути сформовані в дошкільному віці, стверджують Е.С. Вільчковський, Н.Ф. Денисенко, Т.І. Дмитренко, О.Л. Богініч, В.І. Телінчі, Т.І. Осокіна, Д.В. Хухлаєва. У той самий час організація подібної роботи з батьками вимагає проведення спеціальних досліджень. Поза увагою авторів залишилися

питання технології фізичного виховання дітей старшого дошкільного віку у взаємодії дошкільного навчального закладу і сім'ї, що і стало метою дослідження у даній статті.

Експериментальна робота щодо фізичного виховання дітей досліджуваного віку у взаємодії дошкільного навчального закладу і сім'ї була побудована з урахуванням результатів вихідних обстежень. На початковому етапі фізкультурно-оздоровчої роботи для дітей експериментальної групи створювалися сприятливі умови для подолання невпевненості у виконанні тієї чи іншої вправи, використовувались стимулюючі впливи, які викликали збудження позитивних емоційних переживань і мотивів до занять фізичними вправами. В ході фізкультурно-оздоровчої роботи необхідно підтримувати інтерес дітей до занять і таким чином планувати фізкультурно-оздоровчу роботу, щоб діти постійно відчували позитивну динаміку свого фізичного розвитку, рухової підготовленості. У дослідженнях Н.Ф. Денисенко розкрита роль інтересу у вихованні позитивного ставлення до занять фізичною культурою. Н.Ф. Денисенко стверджує, що розвиток інтересу дітей до занять фізичними вправами обумовлює активність дітей. Адже охоче і старанно дитина робить те, що становить для неї інтерес [3, с. 128]. Батьки застосовували зовнішні стимули для виховання у дітей інтересу до фізкультурно-оздоровчої діяльності. Основними серед них були такі: створення ситуації успіху, заохочення, переконання словом і прикладом, оцінка результатів діяльності. Цьому також сприяли створення загальної позитивної атмосфери під час занять фізичними вправами; доброзичлива співпраця батьків та дитини у процесі навчання; допомога батьків порадами, які підводили дитину до самостійного виконання фізичних вправ; емоційність мовлення батьків; застосування цікавих ігор, змагальних ситуацій, тощо.

Для подолання переживання та страху дітей під час виконання фізичних вправ, невпевненості у своїх силах, які були викликані тривалою відсутністю успіху, на спільних заняттях створювалися такі навчальні ситуації, в яких дитина досягає успіху. Підтриманню бажання займатися фізичною культурою сприяло також ведення обліку особистих досягнень дитини. Для цього кожній дитині були розроблені індивідуальні завдання в залежності від рівня рухової підготовленості, які були для дитини особистою перспективою. Перевага такого підходу полягала в тому, що за умов систематичності та сумлінного ставлення до занять кожна дитина могла покращити свій результат. Завдяки тому, що дитина залежно від своїх вихідних фізичних даних досягала мети поступово, відкривалася можливість забезпечити їй успіх незалежно від рівня особистої рухової підготовленості. Для гарантії успіху батькам потрібно було знати можливості своєї дитини, виправляти недоліки,

встановлювати їх причини й знаходити способи для їх усунення. Цьому сприяло також визначення обсягів навантажень та термінів виконання індивідуальних завдань, які поступово ускладнювалися. Якщо ж дитина не справлялась з поставленим завданням у строк, то спільно з батьками вони шукали причини неуспіху й визначали нові строки досягнення запланованого результату.

У процесі проведення фізкультурно-оздоровчих занять у сім'ї широко застосовувалося заохочення, позитивні оцінки діяльності дітей дорослими. Суть цього стимулу полягала у спонуканні дитини до активного, зацікавленого оволодіння навчальним матеріалом. Основними видами заохочення дитини під час занять фізичними вправами були довіра батькам, похвала, подяка тощо. З метою забезпечення ефективності заохочення дітей батьки дотримувалися таких вимог: застосовували диференційований підхід; враховувалися досягнення, які були результатом власних зусиль і старанності дошкільника у виконанні індивідуальних завдань; додержувалися гласності в заохоченнях; знаходили об'єктивні підстави для заохочення; аргументували кожне заохочення і супроводжували його вказівками на те, що можна й потрібно зробити краще; досягали того, щоб заохочення було якомога конкретнішим і об'єктивнішим; домагалися обґрунтованості і справедливості заохочення з тим, щоб воно сприяло не тільки виконанню дітьми навчальних завдань, але й прояву в них працелюбності, ініціативності та інших позитивних якостей; враховували особистісні та індивідуальні якості дітей.

Для розвитку стійкості позитивних емоційних переживань дітей і виховання у них мотивів до занять застосовувалося переконання словом і власним прикладом батьків. Для переконання словом використовували такі прийоми, як роз'яснення, доказ, вказівка на практичне застосування вправ. Застосування вказаних прийомів мало на меті поглиблення знань дітей про зміст, призначення вправ та способи їх виконання. Ці прийоми сприяли активізації вольових зусиль, утвердженню у свідомості дошкільника впевненості у своїх силах, доступності в оволодінні фізичними вправами та закріплення їх як звичних дій. Загальне уявлення про вправу допомагало дитині виконати рухову дію без суттєвих помилок. При цьому в неї виникали емоції радості, успіху, досягнення мети, що позитивно впливало на ставлення до рухової дії. За таких умов вона ставала для дитини цікавою і це спонукало її до повторення вправи, щоб знову пережити приємні емоції.

Експериментальна технологія передбачала вивчення фізичних вправ у такій послідовності: назва вправи і визначення її місця у комплексі, роз'яснення, вказівка на практичне застосування, показ і багаторазове повторення вправи. При цьому батьками ставилося конкретне навчальне завдання, висувалися вимоги й здійснювався

спільний з дітьми пошук оптимального способу його вирішення. Це сприяло засвоєнню, закріпленню та запам'ятовуванню старшими дошкільниками рухової дії на тривалий час. Експериментальна робота показала, що батьки за допомогою використання цих прийомів допомагали дітям зрозуміти важливість і необхідність самостійного повторення вправ у режимі дня. Усвідомлюючи значення навчального матеріалу, діти намагалися подолати пасивність і самостійно повторювали вивчені вправи. Для їх закріплення дітям давалося завдання розповісти про порядок виконання вправ, їх вплив на організм та практичне застосування у повсякденному житті.

Особливий вплив на підвищення ефективності процесу занять фізичними вправами дітей старшого дошкільного віку у сім'ї справляло переконання позитивним прикладом. Суть його полягала в тому, що батьки неодноразово вказували під час занять на значення фізичних вправ у повсякденному житті, у підготовці спортсменів тощо. Виховний вплив цього прийому значно підсилювався особистим прикладом батьків, їхньою поведінкою, дотриманням вимог, які ставились перед дітьми.

На наступному етапі основна увага приділялася розвитку когнітивного компонента, який передбачав засвоєння дітьми системи знань з фізичного виховання. Цей компонент оптимально поєднував роботу з формування у дітей всебічних знань з фізичного виховання з розвитком переконань у необхідності займатися ним. Для цього під час занять, бесід, перегляду відповідних програм, тощо проводились так, щоб у дітей закріплювалося усвідомлене бажання займатися фізичними вправами. З цією метою батьки під час занять щоразу, пропонуючи дітям відповідні завдання, звертали увагу на перспективні цілі, пов'язані з необхідністю розвитку основних рухових якостей та підвищення рухової підготовленості; пояснювали правила і методи виконання фізичних вправ безпосередньо в процесі навчання, досягаючи свідомого засвоєння дітьми основних вимог правильного виконання вправ; створювали такі ситуації, які спонукали дітей до набуття і застосування знань у процесі здійснення контролю та допомоги, самостійного вивчення фізичних вправ та виконання індивідуальних завдань, тощо.

У фізичному вихованні дітей у сім'ї важливу роль відіграє озброєння дітей елементарними знаннями з фізичної культури. На цьому наголошують Е.С. Вільчковський, Н.Ф. Денисенко, В.І. Усаков та інші. Автори підкреслюють, що від вирішення освітніх завдань залежить успішне здійснення й інших функцій фізичного виховання дитини. Чим більше знань засвоюють діти, тим глибше у них розвивається абстрактно-теоретичний компонент рухової діяльності, вищими є результати у формуванні умінь і навичок, розвитку рухових якостей [5].

Під час засвоєння дітьми старшого дошкільного віку теоретичних знань з фізичного виховання батьки часто застосовували коментування,

поєднували розповідь з демонстрацією вправ. Вони роз'яснювали і доводили користь фізичних вправ, які необхідно було виконати на занятті, коментували техніку їх виконання, вказували на допущені помилки та у кінці показу пояснювали шляхи їх виправлення. Після цього батьки поступово залучали до коментування вправ дітей, давали їм спеціальні завдання, виконання яких сприяло закріпленню отриманих теоретичних знань. Засвоєними вважалися ті знання, які діти міцно запам'ятали, могли вільно передати словами та вміли самостійно застосувати на практиці.

Для того, щоб діти могли в майбутньому самостійно використовувати набуті знання уміння та навички, батьки стимулювали власну активність дітей у фізкультурно-оздоровчій діяльності. З метою розвитку власної активності дітей батьки пропонували дітям замальовувати окремі вправи та їх комбінації, кожній руховій дії придумувалась цікава назва. Це допомагало запам'ятовувати послідовність їх виконання та значно підвищувало інтерес дітей до занять.

Проведення різних форм роботи з фізичного виховання за експериментальною методикою сприяло формуванню у дітей системи знань з фізичного виховання, забезпечувало їхню високу розумову активність. Отримані знання діти застосовували під час виконання наступних завдань, у самостійній роботі, а їхні досягнення у цій роботі батьки оцінювали у подальших заняттях. В процесі вивчення вправи їм ставилося завдання подумати, чому результат при виконанні тої чи іншої рухової дії покращується від заняття до заняття; за рахунок яких прикладених м'язових зусиль виконується певна рухова дія, тощо. Активна розумова діяльність дітей старшого дошкільного віку під час вивчення вправи була важливою умовою усвідомленості рухових дій, розвитку довільного керування рухами, підготовки дітей до самостійного виконання вправи у режимі дня. За допомогою пояснення і показу батьки допомагали дітям включити раніше вивчені елементи у нову, складнішу вправу, що формувало у них уміння застосовувати набуті знання у неосвоєних діях.

Таким чином, використання описаної вище системи розвитку кожного компонента фізичної вихованості дітей старшого дошкільного віку у сім'ї дозволило батькам знаходити оптимальні шляхи його виховання у процесі виконання різних форм фізичного виховання у сім'ї. Виходячи з цього, спеціальні виховні засоби підбиралися батьками з урахуванням особистісних та індивідуальних якостей кожної дитини, а також результатів обстежень рівнів фізичного розвитку, рухової підготовленості, ступеню оволодіння основними рухами, рівнем знань дітей, станом здоров'я. Це створювало сприятливі умови для організації процесу фізкультурно-оздоровчої діяльності у сім'ї.

Список використаних джерел:

1. Богініч О. Л. Педагогічні умови підвищення рухової активності дітей 4-5 років на заняттях з фізичної культури : автореф. дис... канд. пед. наук / О. Л. Богініч. – Київ, 1997. – 24 с.
2. Вільчковський Е. С. Організація рухового режиму дітей у дошкільних навчальних закладах : навч.-метод. посіб. / Е. С. Вільчковський, Н. Ф. Денисенко. – Тернопіль : Мандрівець, 2008. – 128 с.
3. Денисенко Н. Ф. Педагогические условия активизации двигательного режима детей 5-6 лет в детских учреждениях : дис... канд. пед. наук / Н. Ф. Денисенко. – Київ, 1994. – 152 с.
4. Смірнов О. Ф. Роль сім'ї в залученні дітей до занять фізичною культурою і спортом / О. Ф. Смірнов // Матеріали 3-ї Всеукраїнської наук.-практ. конф. «Роль фізичної культури в здоровому способі життя». – Львів, 1997. – С. 66–67.
5. Усаков В. И. Социально-педагогическая эффективность оздоровительной физической культуры в семье, детском саду и школе / В. И. Усаков // Физическая культура : воспитание, образование, тренировка. – 1999. – № 1-2. – С. 7–11.

Ватамаюнюк Г.П.

Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка

ВИКОРИСТАННЯ ЕЙДОТЕХНІКИ У РОЗВИТКУ МОВЛЕННЯ ДОШКІЛЬНИКІВ

У статті розкрито сутність поняття «ейдотехніка», «ейдетизм»; коротко описано ігрову систему «Школа ейдетики», складові якої ґрунтуються на різних видах асоціацій – вільних, предметних, смакових, тактильних, нюхових, фонетичних, звукових; висвітлено можливості окремих ігрових прийомів і технік ейдетики у розвитку мовлення дошкільників та особливості їх застосування в освітньому процесі.

Умови демократичного суспільства диктують нові вимоги до освіти його маленьких громадян. Одним із шляхів задоволення освітніх потреб суспільства є створення інноваційного простору, що передбачає впровадження нових методів навчання і виховання дітей, які забезпечували повноцінний розвиток дошкільника і його позитивну взаємодію з довкіллям. Цього неможливо уявити поза оволодінням мовою як засобом пізнання і способом специфічно людського спілкування. Сформованість мовленнєвих умінь дошкільника є найголовнішим досягненням дошкільного дитинства, що допомагає орієнтуватися у всіх сферах його життєдіяльності. Тому процес розвитку мовлення й формування мовленнєвих умінь в дошкільному закладі вимагає від педагога використання різноманітних підходів, технік і технологій навчання, серед яких особливе місце займає ейдетика. Як інноваційна технологія, спрямована на покращення вмінь дитини запам'ятовувати, відтворювати та активно використовувати отримані знання, ейдотехніка